

REFERAT |KRS| Oppvekststyret (2015-2019) d. 13-12-2016

Mødedato Tirsdag d. 13. december 2016 kl. 17:00

Mødested Rådhuskvartalet, møterom Anna Jensen

Indholdsfortegnelse

Program for møtet.....	3
Protokoll oppvekststyrets møte 1.11.16.....	6
Protokoll oppvekststyre 08.11.16.....	8
Tiltak for å øke tilgang på kvalifiserte vikarer i kommunale barnehager i Kristiansand kommune.....	15
Svar på oversendelsesforslag om å igangsette et prøveprosjekt som medfører økt bemanning i barne	22
Utredning av mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 n	29
Sak angående mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager.....	32
Kommunal lånegaranti private skoler.....	38
Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020.....	42
Høring - Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.....	48

Punkt 77/16: Program for møtet

Kristiansand, 05.12.2016

MØTEINNKALLING TIL OPPVEKSTSTYRET

Dato: 13.12.2016

17.00

Sted: Møterom Anna Jensen/Gerda Ring, rådhuskvartalet

Innkallingen gjelder bare medlemmer av oppvekststyret. Ved administrative saker også for oppnevnte representanter fra arbeidstakerorganisasjonene. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling. Forfall meldes snarest til politisk sekretariat mobil 91119692.

To representanter fra Kristiansand Ungdomsutvalg kan møte med talerett i saker som vedrører deres arbeidsfelt.

Orienteringer:

1700 - 1800 Forberedelse til studiebesøk i Canada
v/Yngve Lindvig og prosjektledelse FLik

18.00 Behandling av sakskartet

19.30 Julemiddag

78/16	Protokoll oppvekststyrets møte 1.11.16	
79/16	Protokoll oppvekststyre 08.11.16	
80/16	Tiltak for å øke tilgang på kvalifiserte vikarer i kommunale barnehager i Kristiansand kommune	
81/16	Svar på oversendelsesforslag om å igangsette et prøveprosjekt som medfører økt bemanning i barnehagene	
82/16	Utredning av mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet	
	<u>Kommunalutvalgssak:</u>	
83/16	Sak angående mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager	
84/16	Kommunal lånegaranti private skoler	
85/16	Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020	

	<u>Formannskapssak:</u>	
86/16	Høring - Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.	

Mette Roth
Leder
(sign.)

Punkt 78/16: Protokoll oppvekststyrets møte 1.11.16

Bilag

Protokoll Oppvekststyret 01.11.pdf

Dato 5. desember 2016
Saksnr.: 201501421-50
Saksbehandler Lars Erik Brekne Johnsen

Saksgang
Oppvekststyret

Møtedato
13.12.2016

Protokoll oppvekststyrets møte 1.11.16

Sammendrag

Skriv sammendrag her.

Forslag til vedtak

[Oppvekststyret godkjenner protokoll av 1.11.16](#)

Skriv inn underskriver.
Skriv inn tittel på underskriver.

Lars Erik Brekne Johnsen
Konsulent

Vedlegg:
Protokoll

Bakgrunn for saken

Punkt 79/16: Protokoll oppvekststyre 08.11.16

PROTOKOLL OPPVEKSTSTYRET

Dato: 08.11.2016
Sted: Else Marie Jakobsen
Behandlede saker: 65/16 - 76/16
Møtets varighet: Kl. 17.00 - 19.45
Møteleder: Mette F. Roth (H)

Til stede:

Mette F. Roth (H)
Helene P. Fredheim (FRP)
Arve Stokkelien (H)
Ebbe Pedersen (KrF)
Morten Elieson (V)
Marius Haugen (Sp)
Anna Despard Asgard (MDG) for
Lyder Ovesen (Ap)
Kenneth Mørk (Ap)

Forfall:

Isabelle-Louise Aabel (Ap)

Til stede fra administrasjonen:

Oppvekstdirektør Arild Rekve
Seniorrådgiver Svein Tore Kvernes
Leder barne- og familietjenester Svein Ove Ueland
Seniorrådgiver Roy Wiken
Utvalgssekretæren

Dessuten møtte:

Helge Stahl, leder Komfug
Lena Juel, Leder i FUB
Arne Fjermeros, HTV Utdanningsforbundet
Kirsti Sagen, HTV Fagforbundet
Rådgiver Johanne Benitez Nilsen
Rådgiver Kjetil Solvang
Psykolog Marius Peersen

**66/16 Protokoll oppvekststyret 19.10.16
(ark. nr. SAK1033, 201501421)**

Vedtak:

Oppvekststyret godkjenner protokoll av 1.11.16.
(Enst.)

**67/16 Veileder: Vold i nære relasjoner - avdekking og håndtering
(ark. nr. SAK1 F03, 201411920)**

Oppvekststyrets innstilling:

Bystyret vedtar Veileder: Vold i nære relasjoner
(Enst.)

**68/16 Oppfølging av vedtak i bystyret mars 2016 - Kriminalitetsforebyggende plan
(ark. nr. SAK1 F03, 201411920)**

Oppvekststyrets innstilling:

1. Formannskapet vedtar rådmannens forslag til nytt innsatsområdet «prostitusjon og menneskehandel» slik det er nå er integrert i kriminalitetsforebyggende plan.
2. Formannskapet vedtar rådmannens justering av innhold i planen i henhold til bystyrevedtak.

(Enst.)

**69/16 Svar på oversendelsesforslag - nettmobbing
(ark. nr. SAK1 F03, 201411920)**

Oppvekststyrets innstilling:

Formannskapet tar svar på oversendelsesforslaget til orientering.
(Enst.)

**70/16 Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2017-2020 for Oppvekstsektoren
(ark. nr. SAK1145, 201600268)**

Vedtak:

1. Oppvekststyret tar Rådmannens handlingsprogram for Oppvekstsektoren 2017-2020 til orientering.
(Enst.)

**71/16 Administrativ sak:
Svar på oversendelsesforslag om å igangsette et
prøveprosjekt som medfører økt bemanning i barnehagene
(ark. nr. SAK1 A20, 201503420)**

Vedtak:

Utsette saken for senere behandling.
(Enst.)

Forslag:

Fagforbundet fremmet følgende forslag:

«Utsette behandling fordi forbundene ikke har fått vurdert saken»

Oppvekstdirektørens innstilling:

«1. Oppvekststyret mener det er gode argumenter for å styrke barnehagens kvalitet, kompetanse og nærværarbeid ved å øke den nåværende bemanningsnorm i barnehagene.

2. Ut fra de nåværende økonomiske rammene vil økning i bemanningsnormen ikke være mulig å realisere. Oppvekststyret vil avvente sentrale føringer vedrørende økt nasjonal bemanningsnorm.»

Votering:

Fagforbundets utsettelsesforslag ble enstemmig vedtatt.
Oppvekstdirektørens innstilling ble ikke votert over.

**72/16 Vedtakelse av delegasjonsreglementer
(ark. nr. SAK1033, 201501760)**

Oppvekststyrets innstilling:

Bystyret vedtar reglementene som fremgår av vedlegg.
(Enst.)

**73/16 Svar på oversendelsesforslag om større satsing og bredde av valgfag inn i
ungdomskolen
(ark. nr. SAK1, 201612776)**

Vedtak:

Administrasjonens svar tas til orientering
(Enst.)

**74/16 Forslag til barnehagebehovsplan 2017-2027
(ark. nr. SAK1, 201613848)**

Oppvekststyrets innstilling:

Bystyret slutter seg til forslaget til barnehagebehovsplan 2017-2027
(Enst.)

Oversendelsesforslag:

1. Oppvekststyret ber om en full utredning av å gjenåpne barnehagen i Justvik bydelssenter i stedet for en utbygging av barnehagen på Havlimyra
2. Oppvekststyret ber kommunen utrede mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet

(Enst.)

Forslag:

Høyre og SP fremmet følgende forslag:

«Oppvekststyret ber om en full utredning av å gjenåpne barnehagen i Justvik bydelssenter i stedet for en utbygging av barnehagen på Havlimyra.»

Oppvekststyret fremmet følgende forslag:

«Oppvekststyret ber kommunen utrede mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet.»

Rådmannen fremmet følgende innstilling:

«Bystyret slutter seg til forslaget til barnehagebehovsplan 2017-2027».

Votering:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.
Høyre og SP sitt oversendelsesforslag ble enstemmig vedtatt.
Oppvekststyrets oversendelsesforslag ble enstemmig vedtatt.

**75/16 Anmodning om bosetting av flyktninger 2017
(ark. nr. SAK1 F0 &73, 201508584)****Oppvekststyrets innstilling:**

Formannskapet imøtekommer anmodningen fra IMDi om å bosette 210 flykninger i 2017, hvorav 20 plasser er forbeholdt enslige mindreårige, og Bufetat kan disponere 10 plasser til enslige mindreårige under 15 år.
(Enst.)

**76/16 Høringssvar Nasjonale faglige retningslinjer for skolehelsetjeneste og
helsestasjon for ungdom.
(ark. nr. SAK1243 G70, 201611523)****Oppvekststyrets innstilling:**

1. Formannskapet godkjenner høringsuttalelsen.
 2. Formannskapet forutsetter at kommunene kompenseres for økonomiske merkostnader ved endringene.
- (Enst.)

Eventuelt:

Repr. Marius Haugen (SP) stilte administrasjonen spørsmål om utøvelsen og tildelingen av BPA-ordningen. Forespørselen ble sendt 18.10.16, etter to uker ble det purret på svar. Tilbakemeldingen var at leder for service og forvaltning kunne besvare spørsmålet, men mener at hun ikke har anledning til å svare pga. instruks om at spørsmål fra politikere må besvares av hennes ledere. Oppvekstdirektøren ba representanten sende henvendelsen til rådmannen.

Nestleder Helene Fredheim (FRP) spurte administrasjonen om når ny NOU for barnevern skal behandles og hvorvidt «Barnevernsproffene» kunne inviteres til møtet der høringsinnspillet skal behandles. Leder for barne- og familietjenester Svein Ove Ueland besvarte spørsmålet.

Repr. Arve Stokkelien (H) viste til antall søkere til videreutdanning av naturfagslærere, og det store behovet for et godt videreutdanningstilbud, og

etterspurte om det kommer et naturfagstilbud ved Universitet i Agder. Seniorrådgiver Roy Wiken besvarte spørsmålet.

Leder Mette Roth (H) spurte administrasjonen om valg av passasje for Åsane skole fungerer etter hensikten. Seniorrådgiver Svein Tore Kvernes besvarte spørsmålet.

Oppvekstdirektøren tok opp sak om vedlikeholdstiltak i barnehager og skoler. Saken skal behandles i kommunalutvalget.

Seniorrådgiver Roy Wiken spurte oppvekststyret om innspill om hvordan politikeropplæringen for representanter i skolestyrer burde gjennomføres.

Punkt 80/16: Tiltak for å øke tilgang på kvalifiserte vikarer i kommunale barnehager i Kristiansand kommune

Bilag

Drøftingsmøte 12. september.docx

Drøftingsmøte 22. september

Saksprotokoll Bystyret- robuste barnehager

Prosjektdirektiv inkl. fremdriftsplan.docx

Referat 17.10.docx

Dato 5. desember 2016
Saksnr.: 201615516-1
Saksbehandler Gro Holte

Saksgang
Oppvekststyret

Møtedato
13.12.2016

Tiltak for å øke tilgang på kvalifiserte vikarer i kommunale barnehager i Kristiansand kommune

Sammendrag

Oppvekstdirektøren har fått tilbakemelding fra enhetsledere i oppvekst/barnehage om at det de siste årene har vist seg å være svært vanskelig og tidkrevende å skaffe kvalifiserte vikarer, både korttids- og langtidsvikarer.

Årsaken er at det erfaringsmessig er få kvalifiserte vikarer i markedet. Det er også en utfordring at ansatte med reduserte stillinger ikke ønsker å ta ekstravakter.

Arbeidet med å skaffe kvalifiserte vikarer har vært og er svært tidkrevende. Nye innskjerpede krav til politiattest har også medført at arbeidsprosessen med å skaffe vikarer er blitt mer komplisert. Barnehagene er autonome enheter som hver og en har hatt ansvar for å skaffe vikarer. Det finnes per dags dato ingen sentral vikarpool hvor enhetsleder kan henvende seg ved behov for vikar.

Oppvekstsektoren i Kristiansand kommune har siden 2013 utredet muligheter for en ny barnehagestruktur. Hensikt med organiseringen er å skape mer robuste enheter, god ledelse og sterkere fagmiljø

Modellen med soneledelse for fem barnehager i sone Øst betyr færre ledere og større behov for å effektivisere rekruttering av vikarer. Utfordringen med å skaffe kvalifiserte vikarer i barnehagene, er ytterligere aktualisert i sone Øst.

Kvalitetssikring av vikarer innebærer blant annet innhenting av referanser, oppdatert politiattest, lønnsmeldinger og sykefraværsoppfølging. Med en rammeavtale på dette området, vil det være vikarbyrået som har ansvar for denne kvalitetssikringen.

Tidsbesparelse på administrativt arbeid for enhetsleder kan i stedet brukes på faglig oppfølging i barnehagene.

Samtidig er det hensiktsmessig å utrede mulighet for en intern vikarpool i barnehage som kan gi samme type effektivisering.

Planen var at det skulle startes en prosess for å utarbeide konkurransegrunnlag med sikte på å utlyse en rammeavtale for vikarbyrå i barnehage for sone Øst i første omgang.

Det fremkommer et behov for å effektivisere rekruttering av vikarer i alle barnehagene.

Oppvekstdirektøren ønsker derfor at det utarbeides et konkurransegrunnlag for alle barnehagene. Utarbeidelse av konkurransegrunnlag er et omfattende arbeid hvor sektoren må få bistand i prosessen. Det er større sjanse for flere tilbydere jo større volum som kan forespeiles i avtalen.

Helse og sosialsektoren har hatt tilsvarende avtale fra mars 2013 som utgår mars 2017.

Rammeavtale for sykepleietjenester har hatt flere fordeler, blant annet en kvalitetssikring av vikarer faglig og språklig og mindre tidsbruk for å skaffe vikarer.

Det er totalt brukt ca.24 millioner i 2015 på leie av vikarer.(i dette beløpet inngår all type leie av vikarer, ferie, korttids- og langtidsvikarer).

I sone Øst er det totalt brukt 3,3 mill på leie av vikarer i 2015. Av dette er 1,2 mill brukt på innleie av korttidsvikarer.

Det ble besluttet at utfordringene skulle drøftes med fagorganisasjonene.

Det har vært gjennomført tre drøftinger med fagorganisasjonen i september/oktober 2016.

Det er opprettet en administrativ gruppe i oppvekst, barnehage som skal se på alle områder av arbeidsgiverpolitikken. Gruppen består av representanter fra arbeidsgiver, fagorganisasjonene og sektorverneombud og har fått i oppgave å utrede mulighet for kommunal intern vikarpool i barnehage.

For å imøtekomme krav til arbeidsgiver i forbindelse med Arbeidsmiljøloven § 14b

«Midlertidig ansatte som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn 3 år, skal anses som fast ansatt» kan det være hensiktsmessig å opprette en vikarpool. I barnehagene har det blitt engasjert vikarer som har opparbeidet seg rett til fast ansettelse.

Enhetene har ofte ikke økonomiske ressurser til å ansette personale utover bemanningsnorm. Dette personalet går ofte på «topp» av bemanningsnormen og enheten styrer mot et underskudd.

Hvis man kan se deler av sektoren mer samlet og kan engasjere disse ansatte i korte og lengre vikariater, vil arbeidsgiver både kunne få vikarer med nødvendig kompetanse og innfri ansattes juridiske krav.

Det er sendt forespørsel til totalt ni kommuner i barnehagenettverket. Åtte av kommunene har svart. Syv av kommunene har per dags dato rammeavtale, mens 3 kommuner har intern vikarpool. To kommuner har både rammeavtale og intern vikarpool.

Det ble besluttet at utfordringene skulle drøftes med fagorganisasjonene.

Det har vært gjennomført tre drøftinger med fagorganisasjonen i september/oktober 2016.

Delta og Fagforbundet ønsket følgende anmerking til referatet fra andre drøftingsmøte 22.september 2016:

«Delta og Fagforbundet er uenig i innleie av vikarer fra privat vikarbyrå, for alle de kommunale barnehagene. Vi mener «Sone Øst» må prøve ut vikar innleie fra private først, evaluere og eventuelt ta en beslutning om at innleie skal gjelde alle barnehagene bygd på erfaring.

Vi mener at barnehagene i fellesskap, og at hele Oppvekstsektoren har stort potensiale til å organisere vikarbruken selv i en egen vikarpool. Slik som å håndtere økonomisk overtallighet, krav om utvidet stillingsstørrelse i forhold til faktisk merarbeid og treårs regel på en god måte. Dette mener vi er gjenstand for god stabilitet, kvalitet samt god personalpolitikk. Vi mener også at Kristiansand kommune burde ha tilgang til kvalifisert arbeidskraft på egne tilkallingsvikarer».

Oppvekstdirektøren foreslår følgende tiltak for å avhjelpe situasjonen på kort og lang sikt:

Forslag til vedtak

1. Oppvekststyret godkjenner at det igangsettes et arbeid for å inngå en rammeavtale for området korttidsvikarer i barnehage. Det nedsettes snarest en partssammensatt gruppe som skal utarbeide konkurransegrunnlag for utlysning av rammeavtale for området korttidsvikarer i barnehage gjeldende for to år med mulighet for opsjon. Rammeavtalen skal gjelde for assistenter, fagarbeidere, barnehagelærere og spesialpedagoger. Korttidsvikarer defineres som vikarer fra en dag opptil 6 måneder.
2. Det utredes en intern vikarpool for oppvekst/barnehage. Det igangsettes snarest et partssammensatt arbeid som skal vurdere intern kommunal vikarpool for hele Oppvekstsektoren. Personer som kan være tilknyttet vikarpoolen er ansatte med redusert stilling eller overtallige.

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Gro Holte
Rådgiver

Vedlegg:

- Referat fra drøfting 12.september 2016
- Referat fra drøfting 22.september 2016
- Referat fra drøfting 17.oktober 2016
- Saksprotokoll fra Bystyret 16.09.2015. Sak 119/15
- Prosjektdirektiv for «Robuste barnehager for fremtiden»

Bakgrunn for saken

Alle tjuefire kommunale barnehager i Kristiansand har i flere år hatt utfordringer i forhold til å skaffe kvalifiserte vikarer, både korttids- og langtidsvikarer. Arbeidet med å skaffe kvalifiserte vikarer har vært svært tidkrevende. Nye innskjerpede krav til politiattest har også medført at arbeidsprosessen med å skaffe vikarer er blitt mer komplisert. Barnehagene er autonome enheter som hver og en har hatt ansvar for å skaffe vikarer. Det finnes per dags dato ingen sentral vikarpool hvor enhetsleder kan henvende seg ved behov for vikar.

Oppvekstsektoren i Kristiansand kommune har siden 2013 utredet muligheter for en ny barnehagestruktur. Hensikt med organiseringen er både å sikre bedre ledelse og kommunikasjon i sektoren, og å ivareta barnehagenes behov for kompetent personale og hensiktsmessig ledelse.

På bakgrunn av dette ble et prosjekt med soneledelse for fem barnehager i bydel Øst opprettet fra 1.1.16 til 31.12.17. Barnehagene som inngår i enheten er: Askeladden, Søm, Veslefrikk, Hamretun og Jordbærveien. Hensikten med endringen i barnehagestrukturen er å skape mer robuste enheter, god ledelse og sterkere fagmiljø.

Se vedlagte saksprotokoll fra Bystyret og prosjektdirektiv.

Modellen med soneledelse for fem barnehager i sone Øst betyr færre ledere og større behov for å effektivisere rekruttering av vikarer. Utfordringen med å skaffe kvalifiserte vikarer i barnehagene, er ytterligere aktualisert i sone Øst.

Kvalitetssikring av vikarer innebærer blant annet innhenting av referanser, oppdatert politiattest, lønnsmeldinger og sykefraværsoppfølging. Med en rammeavtale på dette området, vil det være vikarbyrået som har ansvar for denne kvalitetssikringen.

Tidsbesparelse på administrativt arbeid kan i stedet brukes på faglig oppfølging i barnehagene. Samtidig er det hensiktsmessig å utrede mulighet for en intern vikarpool i barnehage som kan gi samme type effektivisering.

Opprinnelig var planen at det skulle startes en prosess for å utarbeide konkurransegrunnlag med sikte på å utlyse en rammeavtale for vikarbyrå i barnehage for sone Øst i første omgang. Da det ble orientert om dette på stort ledermøte for alle enhetsledere i barnehage i september, kom det frem at behovet for å effektivisere rekruttering av korttidsvikarer også er stort i resten av barnehagene.

Utarbeidelse av konkurransegrunnlag er et omfattende arbeid hvor innkjøp må bistå i prosessen og det er også større sjanse for flere tilbydere jo større volum som kan forespeiles i avtalen.

Det er totalt brukt ca.24 millioner i 2015 på leie av vikarer.(i dette beløpet inngår all type leie av vikarer, ferie, korttids- og langtidsvikarer).

I sone Øst er det totalt brukt 3,3 mill på leie av vikarer i 2015. Av dette er 1,2 mill brukt på innleie av korttidsvikarer.

Arbeidsgiver argumenterer med at behov for å effektivisere rekruttering av vikarer er stort i alle barnehagene.

Helse og sosialsektoren har hatt tilsvarende avtale fra mars 2013 som utgår mars 2017.

Rammeavtale sykepleietjenester har hatt flere fordeler:

- Kvalitetssikring av vikarer faglig og språklig
- Forutsigbarhet i forhold til pris
- Lik pris for alle enheter i HS ved innhenting av vikarer
- Enklere og tidsbesparende prosess fordi enheten slipper minianbud når behov oppstår
- (eks legevakten som hadde behov for 3x100 % sykepleier over en periode på 3-6 mnd.)
- Mindre tidsbruk på å skaffe vikarer

I konkurransegrunnlaget er det opplyst om at kunden kan bruke egne vikarer før vikarbyrå etterspørres.

Det er opprettet en administrativ gruppe i oppvekst, barnehage som skal se på alle områder av arbeidsgiverpolitikken. Gruppen består av representanter fra arbeidsgiver, fagorganisasjonene og sektorverneombud og har fått i oppgave å utrede mulighet for kommunal intern vikarpool i barnehage.

For å imøtekomme krav til arbeidsgiver i forbindelse med Arbeidsmiljøloven § 14b «Midlertidig ansatte som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn 3 år, skal anses som fast ansatt» kan det være hensiktsmessig å opprette en vikarpool. I barnehagene har det blitt engasjert vikarer som har opparbeidet seg rett til fast ansettelse.

Enhetene har ofte ikke økonomiske ressurser til å ansette personale utover bemannings norm. Dette personalet går ofte på «topp» av bemanningsnormen og enheten styrer mot et underskudd.

Hvis man kan se deler av sektoren mer samlet og kan engasjere disse ansatte i korte og lengre vikariater, vil arbeidsgiver både kunne få vikarer med nødvendig kompetanse og innfri ansattes juridiske krav.

Innhenting av informasjon fra andre storbykommuner

Det har vært nyttig å innhente informasjon fra de andre storbykommunene om hvordan de løser utfordringen med å skaffe kvalifiserte vikarer. Spørsmålet er rettet til kontaktpersonen i barnehagenettverket i den enkelte kommune.

Følgende spørsmål ble sendt til barnehagenettverket:

«I Kristiansand har vi utfordringer med å skaffe kvalifiserte vikarer, både korttids- og langtidsvikarer.

Vi vurderer å løse dette både ved å utrede mulighet for intern vikarpool og å vurdere å utlyse rammeavtale for vikarer i barnehage.

Vi ønsker derfor å undersøke hvordan dere løser utfordringen i deres kommune.»

Svarene finnes i tabellen under

Kommune	Rammeavtale	Intern vikarpool	Kommentar
Bærum	JA	NEI	
Oslo	JA	NEI	Bydelene organiserer selv vikarer eller de kan benytte seg av sentrale rammeavtaler.

Bergen	JA	JA	Internt vikarbyrå som heter Vikarservice (bytter navn i disse dager). Vi har ca 100 vikarer som jobber som ringevikarer. Dvs at de får lønn, når de er på jobb, men de er kommunalt ansatt, med kommunale vilkår. Vi i Vikarservice har arbeidsgiveransvaret, og leier de ut til de av våre tjenestesteder i kommunen som har bruk for de, og internfakturer i ettertid. Vi utfører alt rekrutteringsarbeidet. Hver dag har vi leid ut et sted mellom 40-100 vikarer på det meste, kun innenfor barnehage I tillegg har vi rammeavtale med 3 byråer innenfor pedagogiske vikarer.
Stavanger	JA	NEI	Vi har tidligere hatt kommunal vikarpool, denne ble avviklet rundt 2010. Det legges fram en sak for politisk behandling snart hvor det gjøres rede for etablering av en kommunal vikarpool. Barnehagene er fornøyd med dagens innkjøpsavtale. Kostnadmessig er det ikke store forskjeller mellom dagens ordning og en kommunal vikarpool.
Sandnes	NEI	JA	Rekrutteringstjenesten for barnehager. Også for eksterne vikarer
Trondheim			Ikke mottatt svar
Tromsø	JA	NEI	Noen barnehageenheter har valgt å bruke vikarbudsjett på å ansette egen fastvikar. Erfaringen er at denne fort blir "slukt opp" av langtidssykemeldinger.
Fredrikstad	JA	JA	Opprettet en vikarpool i 2015 for barnehager men kun 14 ansatte pdd. Det er flere barnehagelærere og fagarbeidere – ingen assistenter
Drammen	JA	NEI	Barnehagene bestiller vikarer fra vikarbyråer, men kan også bruke vikarer de får tak i på andre måter. Det er vanskelig å få tak i vikarer med kompetanse, barnehagelærer eller barne- og ungdomsarbeider. Vikarbyråene kan heller ikke alltid levere.

Det er sendt forespørsel til totalt ni kommuner i barnehagenettverket. Åtte av kommunene har svart. Syv av kommunene har per dags dato rammeavtale, mens 3 kommuner har intern vikarpool. To kommuner har både rammeavtale og intern vikarpool.

Kommentar til anmerkning til referatet fra fagorganisasjonene

Utarbeidelse av konkurransegrunnlag i forbindelse med utlysning av rammeavtale er en svært ressurskrevende prosess som krever bistand fra innkjøp. Avtalen bør derfor utformes slik at det kan gjelde for alle barnehagene i Kristiansand kommune. En avtale for hele kommunen vil også bety at vi kan tilby større volum og det vil gjøre avtalen interessant for flere tilbydere. Dermed øker sjansen for at vi får tilgang på kvalifiserte vikarer. Det bør utredes mulighet for intern vikarpool parallelt. Det viktigste er å skaffe kvalifiserte vikarer. Det ene utelukker ikke det andre.

Punkt 81/16: Svar på oversendelsesforslag om å igangsette et prøveprosjekt som medfører økt bemanning i barnehagene

Bilag

Kommentar fra fagorganisasjonene.docx

Dato 31. oktober 2016
Saksnr.: 201503420-5
Saksbehandler Gro Holte

Saksgang
Oppvekststyret

Møtedato
08.11.2016

Svar på oversendelsesforslag om å igangsette et prøveprosjekt som medfører økt bemanning i barnehagene

Sammendrag

Oppvekststyret vedtok i møte 19.04 følgende oversendelsesforslag:

«Vi ber administrasjonen redegjøre for hvor mye et slikt prøveprosjekt vil koste, der noen barnehager får økt bemanning, slik profesjonen selv mener er tilstrekkelig bemanning. Etter prosjektslutt kan man se på kvalitet i det pedagogiske tilbudet til barna og på evt. økte lønnskostnader kontra sykefraværskostnader.»

Oppvekstsektoren innehar ikke tilstrekkelig kompetanse til å besvare spørsmålene som er relevant for å igangsette et prøveprosjekt. Det ble derfor gjort henvendelser til aktuelle kompetanse – og forskningsinstitusjoner. Vi fikk deres tanker vedrørende igangsetting av et prøveprosjekt hvor økt bemanning vil resultere i bedre kvalitet på tilbudet. Det ble pekt på at å kunne relatere utvikling av kvalitet til økt bemanning i seg selv er krevende.

Det ble lagt til grunn at de aller fleste barnehagene må være med i forsøket. Tidsmessig ble det lagt til grunn at prøveprosjektet burde gå over et/to barnehageår.

Tilstrekkelig bemanning for å drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet vurderer tillitsvalgte til:

- I småbarnavdelingene: 1 fagarbeider pr. avdeling
- I storbarnavdelingene: 1 barnehagelærer pr. avdeling.

En permanent økning av bemanningen som i prøveprosjektet i alle de kommunale barnehagene vil føre til en årlig merkostnad på ca. 165 mill. kr. inkludert kostnadene til private barnehager

Oppsummering kostnader:

Gjennomført i kommunale og private barnehager

- Konsulentbidrag: 1 - 1,5 mill.
- Lønn og sosiale kostnader år 1: 59 mill
- Lønn og sosiale kostnader år 2: 29,5 mill
- Sum: 89,5 - 90 mill

Oppvekstdirektøren er av den oppfatning at å tilføre barnehagen flere kvalifiserte ansatte vil ha en positiv innvirkning på utvikling av kvaliteten på tilbudet og gi barna et større læringsutbytte. Økning av dagens bemanningsnorm som foreslått i prøveprosjektet vil medføre store økonomiske konsekvenser og oppvekstdirektøren har ingen mulighet til å realisere dette innenfor nåværende økonomiske rammer. Oppvekstdirektøren kan derfor ikke anbefale et prøveprosjekt som skissert over og vil anbefale oppvekststyret å avvente statlige føringer om en bemanningsnorm i barnehagene. I Oppvekststyrets møte 08.11.16 ble saken utsatt. Oppvekstdirektøren innkalte fagorganisasjonene til møte 24.11.16 hvor saken ble fremlagt og gjennomgått. Det ble i møte enighet om at fagorganisasjonene skulle utarbeide et notat med sine innspill, som skulle følge saken til videre behandling.

Forslag til vedtak

1. Oppvekststyret mener det er gode argumenter for å styrke barnehagens kvalitet, kompetanse og nærværarbeid ved å øke den nåværende bemanningsnorm i barnehagene.
- 2 Ut fra de nåværende økonomiske rammene vil økning i bemanningsnormen ikke være mulig å realisere.
Oppvekststyret vil avvente sentrale føringer vedrørende økt nasjonal bemanningsnorm.

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Svein T. Kvernes
Seniorrådgiver

Vedlegg:
Ingen

Bakgrunn for saken

I sak 23/16 «Kartlegging av tidsbruk i de kommunale barnehagene» ble det presentert en undersøkelse som bl.a. viste at de ansatte i barnehagene i gjennomsnitt var sammen med barna i 75 % av arbeidstiden. Den viste samtidig at de ansattes samvær med barn i stor grad var godt tilpasset mengden barn som var til stede. Ved behandling av saken vedtok oppvekststyret følgende:

«Vi ber administrasjonen redegjøre for hvor mye et slikt prøveprosjekt vil koste, der noen barnehager får økt bemanning, slik profesjonen selv mener er tilstrekkelig bemanning. Etter prosjektslutt kan man se på kvalitet i det pedagogiske tilbudet til barna og på evt. økte lønnskostnader kontra sykefraværskostnader.»

Det ble satt ned en gruppe bestående av 3 tillitsvalgte, sektorverneombud og 2 fra oppvekstdirektørens stab for å bidra i arbeidet.

Etter en gjennomgang av vedtatt oversendelsesforslag kom gruppen til at følgende 5 punkter burde utredes:

1. Hvor mye er tilstrekkelig bemanning
2. Hvor mange barnehager bør man ha med
3. Hva kreves av prøveprosjektet for å kunne konkludere på endring av kvaliteten i det pedagogiske tilbudet
4. Hva kreves av prøveprosjektet for å kunne konkludere på endring i økte lønnskostnader kontra sykefraværskostnader
5. Kostnad (herunder fratrukk for evt. nedgang i vikarutgifter)

1.Hvor mye er tilstrekkelig bemanning

Det fremgår av oppvekststyrets vedtak at man ved vurdering av dette spørsmål skal legge til grunn det profesjonen selv mener er tilstrekkelig bemanning.

De tillitsvalgte tok derfor på seg ansvaret for å avklare dette:

De tillitsvalgte viste til barnehagelovens § 18, 6. ledd: «Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.» Deres understrekinger. På denne bakgrunn mener de at bemanningen i forsøksperioden bør økes med:

- I småbarnavdelingene: 1 fagarbeider pr. avdeling
- I storbarnavdelingene: 1 barnehagelærer pr. avdeling.

2.Hvor mange barnehager bør man ha med

Spørsmålet besvares under henholdsvis punkt 4 og 5 idet vi legger til grunn at det er av stor betydning for validiteten i konklusjonene her.

3.Hva kreves av prøveprosjektet for å kunne konkludere på endring av kvaliteten i det pedagogiske tilbudet?

Henvendelse ble gjort til Universitetet i Agder.

I og med at vi ikke hadde økonomiske midler til rådighet kunne universitetet ikke gi noen konkret anbefaling på hvordan et slikt prøveprosjekt burde gjennomføres. Det ble for øvrig pekt på at å kunne relatere utvikling av kvalitet til økt bemanning i seg selv er krevende.

Det ble lagt til grunn at de aller fleste barnehagene må være med i forsøket.

Tidsmessig ble det lagt til grunn at forsøket burde gå over et barnehageår.

Det er lagt til grunn at man må ha uavhengige forskere til å følge prosjektet. Det antas en kostnad på mellom NOK 0,5 mill. til 1 mill. til konsulentbistand .

4.Hva kreves av prøveprosjektet for å kunne konkludere på endring i økte lønnskostnader kontra sykefraværskostnader?

Henvendelse ble gjort til Agderforskning ved Eirin Mølland og Trond Stalsberg Mydland. Mydland har bidratt i et prosjekt over 2 + 2 år i Sogndalen kommune og Mølland viste til en casestudie av arbeidsmiljøet i 4 barnehager foretatt av en kollega.

Som det ble påpekt av Agderforskning er ingen av disse sammenlignbare med et forsøksprosjekt som vårt.

Casestudien var en ren situasjonsstudie og prosjektet i Sogndalen var et mobiliseringsprosjekt uten tilførsel av nye ressurser hvor effekten av de nye ressursene skulle måles.(Prosjektet gikk over 2+2 år og har hatt oppsiktsvekkende nedgang i langtidsfraværet i 4-årsperioden. Således antyder prosjektet at ledelse, kultur-bygging og fokus m.m. kan ha stor betydning for tilstedeværelse.)

I og med at vi ikke kunne stille med økonomiske midler til formålet, kunne heller ikke Agderforskning gi noen konkret anbefaling på hvordan et slikt prøveprosjekt burde gjennomføres. Det synes imidlertid for oss nødvendig med et prosjekt hvor i størrelsesorden halvparten av barnehagene våre blir tilført økte ressurser mens den andre halvparten utgjør en kontrollgruppe. Utvelgelsen bør (i alle fall i all hovedsak) gjennomføres ved loddtrekning. For å si noe troverdig om effekten på sykefraværet må prosjektet være av en ikke ubetydelig varighet bl.a. for å kunne luke bort mobiliseringseffekter.

Vi vil anta at forsøksperioden i alle fall bør være to 2 år. Kostnadene til en uavhengig oppfølging av et slikt prosjekt kan antydes til å ligge på ca. NOK 1 mill.

5.Kostnader til lønn og sosiale utgifter (det er ikke beregnet ytterligere kostnader p.g.a. økt bemanning).

Ved beregningen av kostnadene er det lagt til grunn den økning i bemanning som profesjonene har fremmet, jf. ovenfor. Det innebærer en økning av grunnbemanningen på 30 %. Det er ikke beregnet fratrukk for eventuell nedgang i vikarutgifter idet vi finner det vanskelig på dette tidspunkt fordi praksis er ulik i barnehagene. Dette kan evt. gjennomføres underveis i prosjektet når man ser hvordan vikarutgiftene utvikler seg.

Gjennomført bare i kommunale barnehager

I beregningen har vi lagt til grunn at alle de kommunale barnehagene skal få økt bemanning. Det vises her til det råd vi har fått om at de fleste barnehager bør være med for at undersøkelsen av kvalitet skal være troverdig. Det innebærer at man kan redusere kostnadene noe i forhold til presentasjonen nedenfor:

En forsøksordning i alle barnehager vil innebære 38 nye fagarbeiderstillinger og 70 nye barnehagelærerstillinger til en samlet pris av ca. 59 mill. kr. pr. år. Det er lagt til grunn at vi to år etter vil få en ekstra finansieringsplikt i forhold til de private barnehagene på ca. 106 mill. kr. pr. år, selv om det er et forsøksprosjekt. Dette forhold og det forhold at dette opplegget er vanskelig å kombinere med undersøkelse av eventuell nedgang i sykefravær (hvor det er behov for en kontrollgruppe, jf. ovenfor) tilsier at hvis forsøket skal gjennomføres, bør de private barnehagene inviteres med.

Gjennomført i både kommunale og private barnehager forholdsmessig

Får man aksept for å kjøre ett forsøksprosjekt sammen med de private barnehagene med en fordeling på 1/3 av de kommunale barnehagene og 1/3 av de private barnehagene, vil det gi ca. samme kostnad som over. Samtidig som vi kjører forsøket i en skala som tilfredsstillende fagekspertisen.

Vi mener imidlertid at vi da ikke vil få noen finansieringsplikt ovenfor de private barnehagene som ikke er med i forsøksprosjektet. For å være sikker på dette, bør vi få en forhåndsgodkjenning fra statlige myndigheter. Med en slik organisering får man heller ikke noen utfordring med å kjøre forsøket i forhold til redusert sykefravær parallelt. Halvparten av de ovennevnte barnehagene kan også delta i forhold til sykefravær, mens en tilsvarende stor kontrollgruppe kan trekkes ut av de barnehagene som ikke deltar i noen av prosjektene.

Total kostnad vil under disse forutsetninger ligge på ca. 59 mill. kr. første året og fordi forsøket i forhold til sykefravær vil gå over 2 år, ca. 29,5 mill. kr. andre året.

Hvis ordningen blir gjennomført på permanent basis.

En permanent økning av bemanningen som i prøveprosjektet i alle de kommunale barnehagene vil føre til en årlig merkostnad på ca. 165 mill. kr. inkludert kostnadene til private barnehager

Oppsummering kostnader:

Gjennomført i kommunale og private barnehager

- Konsulentbidrag: 1 - 1,5 mill.
- Lønn og sosiale kostnader år 1: 59 mill
- Lønn og sosiale kostnader år 2: 29,5 mill
- Sum: 89,5 - 90 mill

Statens arbeid med bemanningsnormer

Nedenstående er hentet fra statsbudsjettet for 2017.

«Regjeringa har i den politiske plattformen si lovd å innføre ei bemanningsnorm i barnehagane innan 2020, og denne lovnaden ligg fast. Det statleg oppnemnde barnehageutvalet tilrådde i NOU 2012: 1 Til barnas beste. Ny lovgivning for barnehagane at norma bør vere éin vaksen per tre barn under tre år og éin vaksen per seks barn over tre år. Statistikken for 2015 viser at det i gjennomsnitt allereie er éin vaksen per tre barn under tre år og éin vaksen per seks barn over tre år i dei kommunale barnehagane. Ei bemanningsnorm innretta slik er dermed i gjennomsnitt oppfylt i kommunale barnehagar. Ei norm vil samstundes gi ulike utslag på kommune- og barnehagenivå. Kommunar og barnehagar der bemanninga i dag er lågare enn kravet, vil få auka utgifter ved innføring av ei bemanningsnorm og/eller vil måtte omprioritere ressursar mellom barnehagar. I private barnehagar var det i 2015 i gjennomsnitt 6,15 barn per vaksen (korrigert for alder og opphaldstid). Det vil seie at vaksentettleiken ikkje er fullt så høg som i dei kommunale barnehagane. Frå 1. januar 2016 har dei private barnehagane krav på 100 pst. av det dei kommunale barnehagane i gjennomsnitt får i offentleg finansiering, og det er dermed lagt til rette for at også dei private barnehagane kan auke bemanninga si, slik at dei kjem opp på same nivå som dei kommunale. Regjeringa vil i løpet av våren 2017 sende på høyring eit forslag om bemanningsnorm. Regjeringa har som ambisjon at forslaget skal tre i kraft innan 2020.

Pedagognorma i dag er ei minimumsnorm og seier at det skal vere minimum éin pedagogisk leiar per 14–18 barn når barna er over tre år, og éin pedagogisk leiar per 7–9 barn når barna er under tre år og den daglege opphaldstida for barna er over seks timar. I 2015 oppfylte 70 pst. av barnehagane pedagognorma, ein auke på 15 prosentpoeng frå 2014. Delen barnehagelærarar i grunnbemanninga utgjorde i gjennomsnitt 36,2 pst. i 2015. Mange barnehagar har allereie gode erfaringar med høgre pedagogtettleik. Variasjonane i tettleik er store, til dømes er det i dei ti pst. barnehagane som har flest barn per barnehagelærar i grunnbemanninga, over dobbelt så mange barn per barnehagelærar som i dei ti pst. barnehagane med høgst pedagogtettleik. Utrekningar frå Utdanningsdirektoratet viser at barnehagane i 2015 mangla om lag 2 200 barnehagelærarar for å oppfylle pedagognorma utan bruk av dispensasjonar. I 2012 mangla det om lag 5 400 barnehagelærarar, og i 2014 mangla det om lag 3 700, så utviklinga har gått raskt i riktig retning.

Eit eventuelt krav om å auke delen barnehagelærarar må mellom anna sjåast i samanheng med utviklinga i talet på barnehagelærarar som blir utdanna og som blir i yrket. Eit krav om

å auke delen barnehagelærere i grunnbemanninga til for eksempel 50 pst. vil koste om lag 900 mill. kroner. Regjeringa vil følge med på utviklinga i tettleiken av barnehagelærere og i lys av utviklinga vurdere behovet for ytterlegare tiltak.»

I Kristiansand kommune er bemanningsnormen 1:6 for store barn og således i tråd med det statlige oppnevnte barnehageutvalgets tilrådning i NOU 2012. Tidligere var bemanningsnormen for små barn i kommunen 1: 3, som også er i tråd med utvalgets tilrådning. I forbindelse med vedtak i kommunens handlingsplan om utvidet åpningstid og innsparingskrav ble normen redusert til 1:3,5.

Som det fremgår av ovenstående vil regjeringen i løpet av våren 2017 sende ut på høring et forslag om bemanningsnorm. Regjeringen har som ambisjon at forslaget skal tre i kraft innen 2020. Det går som man ser av ovenstående ikke klart fram om hvordan man eventuelt vil fordele normert bemanning på type utdanning.

Vurdering/konklusjon:

Kvalitetsmåling:

Hva gjelder måling av kvalitetsutvikling i et eventuelt prøveprosjekt legger vi til grunn at den kommende T- 3 målingen i FLIK delvis vil kunne danne grunnlaget for vurdering av kvalitetsutviklingen i prosjektet.

Vi legger således videre til grunn at oppvekststyret ønsker å måle kvalitet etter de samme kriteriene som i FLIK- arbeidet: sosialt og faglig læringsutbytte, reduksjon i segregerende tiltak og læringsfelleskaper som gir opplevd tilhørighet, trygghet og trivsel. Det innebærer at prosjektstart tidligst kan starte opp ved begynnelsen av barnehageåret 2017 – 2018.

Valg av barnehager:

For å begrense kostnadene i en eventuell forsøksperiode vil vi anbefale å søke et samarbeid med de private barnehagene. Det vil begrense kostnadene med til sammen kr. 159 mill. I tillegg vil det føre til at man kan gjennomføre undersøkelser av både kvalitet og betydning for fraværet på en forsvarlig måte parallelt.

Skulle man ønske å gjennomføre et mindre forsøk anbefales det ikke å redusere antall barnehager som skal være med utover anbefalingen og heller ikke forsøkets varighet. Grunnen til det er at ekspertene mener at disse to forhold er av vesentlig betydning for resultatenes validitet.

Rekruttering:

Vi antar at rekruttering av inntil 38 fagarbeidere og 70 barnehagelærere av god kvalitet kan bli krevende både fordi det er mange stillinger som skal besettes og fordi det vil være midlertidige stillinger som lyses ut. Ressurser til rekrutteringen er ikke tatt med i kostnadene ovenfor og det er heller ikke foretatt en vurdering av om man klarer å rekruttere nok medarbeidere av god kvalitet. Kvalitetsundersøkelsene i FLIK viser at det er store forskjeller mellom barnehagene til tross for forholdsmessig lik bemanning.

Oppvekstdirektøren er av den oppfatning at å tilføre barnehagen flere kvalifiserte ansatte vil ha en positiv innvirkning på utvikling av kvaliteten på tilbudet og gi barna et større læringsutbytte. Økning av dagens bemanningsnorm som foreslått i prøveprosjektet vil medføre store økonomiske konsekvenser og oppvekstdirektøren har ingen mulighet til å realisere dette innenfor nåværende økonomiske rammer. Oppvekstdirektøren kan derfor ikke anbefale et prøveprosjekt som skissert over og vil anbefale oppvekststyret å avvente statlige føringer om en bemanningsnorm i barnehagene.

Punkt 82/16: Utredning av mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet

Dato 1. desember 2016
Saksnr.: 201613848-6
Saksbehandler Kjetil Solvang

Saksgang
Oppvekststyret

Møtedato
13.12.2016

Utredning av mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet

Sammendrag

I forbindelse med sak 74/16 «Forslag til barnehagebehovsplan 2017-2027» vedtok Oppvekststyret følgende:

«Oppvekststyret ber kommunen utrede mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet»

Barnehageeier har nå solgt boligen familiebarnehagen drives i, samt gitt beskjed om at driften av familiebarnehagen opphører fra juli 2017.

De 10 barna som i dag går i Gangdalen familiebarnehage vil bli tilbudt nye barnehageplasser og kommunen jobber med å få dette til på en så smidig måte som mulig.

Forslag til vedtak

[Saken tas til orientering](#)

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Kjetil Solvang
Økonomirådgiver

Vedlegg:
Ingen

Bakgrunn for saken

I forbindelse med sak 74/16 «Forslag til barnehagebehovsplan 2017-2027» vedtok Oppvekststyret følgende:

«Oppvekststyret ber kommunen utrede mulighet for å videreføre drift av Gangdalen familiebarnehage frem mot 2020/2021 med sikte på å midlertidig løse plassbehovet i nærmiljøet»

Barnehageeier har nå solgt boligen familiebarnehagen drives i med overtakelse fra juli og uten mulighet for leie av den delen av boligen som familiebarnehagen drives i. Driften av familiebarnehagen opphører fra juli 2017.

De 10 barna som i dag går i Gangdalen familiebarnehage vil bli tilbudt nye barnehageplasser og kommunen jobber med å få dette på en smidig måte.

Det er et stort barnekull som begynner på skole på Strai høsten 2017 og et lite kull som begynner i barnehage. Behovet for barnehageplasser forventes derfor å bli redusert med ca. 10 barn fra våren til høsten 2017, og forventes å falle ytterligere frem til 2019. Selv om Gangdalen familiebarnehage legger ned, forventes det at antall barnehageplasser vil være tilfredsstillende på Strai. Gangdalen familiebarnehage tilbyr kun barnehageplasser til barn 0-2 år. Antall småbarnsplasser på Strai kan derfor bli noe lavere enn ønskelig om ikke noen av de resterende private barnehagene gjør plasser til store barn om til småbarnsplasser. Sektoren vil være i dialog med de to private barnehagene i området om inntak av små barn. Oppvekstdirektøren regner med at bortfallet av barnehagen skal kunne håndteres på en tilfredsstillende måte ut fra slik vi kjenner situasjonen nå, men vil ha ekstra fokus på dette området i forbindelse med vårens opptak.

Punkt 83/16: Sak angående mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager

Bilag

Vedtak KOMMUN, 17012017, Sak 5_17, Sak angående mulig avvikling av kommunale lånegaranti.docx

Vedtak BYSTYR, 01022017, Sak 6/17, Sak angående mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager

sak 6-17

Dato 1. desember 2016
Saksnr.: 201610694-1
Saksbehandler Kjetil Solvang

Saksgang
Oppvekststyret
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
13.12.2016
17.01.2017
01.02.2017

Sak angående mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager

Sammendrag

I forbindelse med behandling av sak 2/15 «Søknad om kommunal lånegaranti – Vågsbygd Fus barnehage» vedtok Bystyret 21.01.2015 følgende:

«Bystyret får seg forelagt en sak om mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager».

Pr. dags dato har kommunen kausjonert for 17 aktive kommunale lånegarantier til private barnehager. Kommunale lånegarantier kreves ikke lenger for at private barnehager skal få Husbanklån, men kan kreves dersom barnehager blir dyrere enn det Husbanken regner at det er reell pantesikkerhet for. Husbanken gir også lån til tilbygg/utvidelser av eksisterende barnehager og til utbedring av barnehagebygg som er eldre enn 15 år. Kommunale lånegarantier til nye barnehager benyttes i dag i hovedsak som simpel kausjon for byggelån og har i praksis ingen verdi for barnehagene etter at byggelånet er innfridd.

Selv om det ikke er store ulemper for kommunen, ser rådmannen det ikke lenger som hensiktsmessig å gi kommunale lånegarantier til nye private barnehager. Dette skyldes at lånegarantiene i praksis kun brukes til å få bedre vilkår i forhold til byggelån.

Eksisterende private barnehageeiere vil i noen tilfeller se det nødvendig å utvide, relokalisere/reetablere eller totalrenovere barnehagen. Langt fra alle private barnehager i kommunen er eid av kjeder eller personer med store økonomiske muskler. Kommunen har flere foreldre-eide barnehager, barnehager eid av stiftelser og enkeltstående barnehager eid av privatpersoner. Uten kommunal lånegaranti kan disse få problemer med å få innvilget byggelån til å ta nødvendige grep for at barnehagen kan fortsette å eksistere. Det sees derfor som hensiktsmessig at muligheten for kommunal lånegaranti ikke utelukkes for dem. Lånegarantiene forslås tidsbegrenset til 5 år.

Inngåtte lånegarantier gjelder inntil de er nedbetalt, eller barnehagen selv løser ut lånegarantien ovenfor Husbanken.

Forslag til vedtak

1. Kristiansand kommune gir ikke kommunal lånegaranti til oppføring av nye barnehager.
2. Eiere av etablerte barnehager i kommunen som uten kommunal lånegaranti vil få problemer med enten reetablering, utvidelse eller utbedring av eksisterende barnehager vil fremdeles ha anledning til å søke om kommunal lånegaranti.
3. Nye kommunale lånegarantier vil få følgende ordlyd:

Som vilkår for innvilgelse av kommunal lånegaranti settes:

1. Etableringen skal være i henhold til de behov barnehagebehovsplanen angir.
2. Minstenorm for antall barn pr. m² skal være i henhold til anbefalte normer som framgår av barnehageloven.
3. Oppvekststyret godkjenner barnehagens drift og investeringsbudsjett.
4. Eierne kan ikke ta ut overskudd/utbytte fra driften.
5. Det settes som vilkår at det etableres «ordnede lønns- og arbeidsforhold for de ansatte».
6. Lånegarantien opphører ved et eventuelt videresalg av barnehagen.
7. Lånegarantien tidsbegrenses til 5 år.

Tor Sommerseth
Rådmann

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Vedlegg:
Ingen

Bakgrunn for saken

I forbindelse med behandling av sak 2/15 «Søknad om kommunal lånegaranti – Vågsbygd Fus barnehage» vedtok Bystyret 21.01.15 følgende:

«Bystyret får seg forelagt en sak om mulig avvikling av kommunale lånegarantier til oppføring av private barnehager».

Frem til begynnelsen av 2000 tallet krevde Husbanken kommunal lånegaranti for å innvilge lån til private barnehager. Det er ikke lenger tilfellet, men Husbanken kan likevel kreve simpel kausjon/kommunal lånegaranti for den del av et lån som det vurderes at det ikke foreligger reell pantesikkerhet for. Dette gjelder i de tilfeller hvor barnehager blir dyrere pr. plass enn normalt. Gjennomsnittet for inngåtte Husbanklån var i 2014 440.000 kr. per plass. Husbanken gir også lån til tilbygg/utvidelse av eksisterende barnehager og til utbedring av barnehagebygg som er eldre enn 15 år.

Kristiansand kommune har ikke hatt saker der private barnehager har misligholdt lån slik at kommunen har blitt økonomisk skadelidende. Husbanken har 1. prioritet i de lånene de gir. Vilkårene for de kommunale lånegarantiene er at ved mislighold av lån kan kommunen velge å overta/kjøpe ut bygget for verdien av det resterende lån barnehagen har til husbanken. Kommunen står i så fall fritt med hensyn til om driften skal fortsette, eller om bygningen skal nyttes til andre formål.

Bystyret vedtok 3.03.2004, sak 12/04 følgende vilkår for inngåelse av kommunale lånegarantier:

”1. Kommunal lånegaranti skal brukes som et aktivt virkemiddel for å stimulere til etablering av nye barnehager. Som vilkår for innvilgelse av kommunal lånegaranti settes:

- a. Etableringen skal være i henhold til de behov barnehagebehovsplanen angir.*
- b. Minstenorm for antall barn pr. m² skal være i henhold til anbefalte normer som framgår av barnehageloven (4m² for barn over 3 år og 5,3 m² for barn under 3år.).*
- c. Oppvekststyret godkjenner barnehagens budsjett.*
- d. Eierne kan ikke ta ut overskudd fra driften. Overskudd benyttes til nedbetaling av gjeld. Årsregnskapet skal forelegges barnehageetaten.*
- e. Det settes som vilkår at det etableres ordnede lønns- og arbeidsforhold for de ansatte.”*

Vilkår d. om at «Overskudd benyttes til nedbetaling av gjeld» gir rom for fortolkning. Barnehagene følger normalt kun Husbankens nedbetalingsplan. Barnehagene betaler skatt av overskudd og likviditetsmessig overskudd blir blant annet av den grunn normalt lavere enn regnskapsmessig overskudd. Private barnehager som hvert år benytter hele overskuddet til å nedbetale gjeld vil høyst sannsynlig få likviditetsproblemer. Dersom kommunen fremdeles skal gi kommunale lånegarantier, vil det være naturlig å slette overnevnte setning i vilkår d.

I den kommunale lånegarantien som ble gitt ovenfor eierne av Vågsbygd Fus barnehage ble det lagt til et punkt der det fremkom at lånegarantien er knyttet til Vågsbygd Fus barnehage AS, og at garantien opphører ved et eventuelt videresalg av barnehagen. Tilsvarende punkt bør videreføres i eventuelle nye lånegarantier.

Det ble 27.09 sent ut en forespørsel til representantene for PBK (Private barnehager Kristiansand) i forhold til innspill til saken. De kom ikke inn noen innspill. Det tas som et signal på at de private barnehageeierne ikke er opptatt av å ha mulighet til å kunne få kommunal lånegaranti.

Følgende kommunale lånegarantier for private barnehager var per 31.12.2015 aktive:

Garantiansvar	2015	Utgår i
Beløp i kr		
Alvejordet steinerbarnehage	146 700	31.12.2020
Presteheia barnehage AS	5 122 265	31.12.2024
Liantjønn barnehage AS	6 434 386	31.12.2025
Flekkerøya barnehage AS	9 437 675	31.12.2031
Ravneheia barnehage SA	7 073 623	31.12.2031
Andungen barnehage SA	1 036 136	31.12.2031
Maurtua barnehage SA	3 932 051	31.12.2031
Fiskåtangen barnehage AS	1 550 749	31.12.2033
Strai barnehage SA	3 689 998	31.12.2034
Bråvannsåsen barnehage AS	11 574 298	31.12.2035
Solkollen barnehage Søm AS	14 448 000	31.12.2036
Fidje barnehage AS	21 733 584	31.12.2038
Solkollen barnehage Hellemyr AS	23 868 000	31.12.2038
Eplehagen barnehage SA	17 220 000	31.12.2040
Sørlandsparken barnehage AS	6 135 964	31.12.2040
Eidet barnehage AS	16 890 000	01.12.2042
Vågsbygd Fus barnehage AS	26 585 000	31.12.2045
Sum	176 878 429	

10 av disse barnehagene er nå tilknyttet Læringsverkstedet som for tiden eier 18 private barnehager i Kristiansand kommune og som eier nesten 150 barnehager totalt. Vågsbygd Fus barnehage AS tilhører kjeden Trygge barnehager som eier 2 private barnehager i Kristiansand kommune og til sammen nærmere 170 barnehager.

De resterende barnehagene (Alvejordet steinerbarnehage, Andungen, Maurtua, Fiskåtangen, Strai og Eplehagen) er enkeltstående barnehager og er organisert som stiftelse, samvirkeforetak (4 stk.) og aksjeselskap.

I forhold til lovgrunnlaget for kommunale garantier henvises det til sak angående kommunale lånegarantier til privatskoler.

Fordeler og ulemper med kommunale lånegarantier til private barnehager:

Fordeler:

- Gjøre det mulig for eiere av etablerte barnehager, uten stor økonomiske muskler å reetablere, utbedre eller utvide eksisterende private barnehager:

De store kjedene vil antagelig klare å skaffe de nødvendige garantier, samt betjene dyrere byggelån. Frem til ca. midten av 2000-tallet var det flere privatpersoner og foreldre som startet opp barnehager. Den gang var barnehagene som regel mindre enn dagens nyetablerte barnehager og eierne fikk god hjelp av at de kunne få både kommunal lånegaranti og Husbanklån. Det er usikkert om privatpersoner uten særlige økonomiske muskler lengre vil kunne klare å starte nye private barnehager. Uansett er det allerede etablerte eiere av mindre og mellomstore private barnehager i Kristiansand kommune som på sikt vil ha behov for å reetablere(flytte), utbedre/totalrenovere, eller utvide barnehager. Dersom ordningen med kommunal lånegaranti opphører fullstendig vil slike investeringer kunne bli vanskelig for dem å få finansiert.

- Kommunen har mulighet til å overta private barnehager som misligholder Husbanklånet:

I Kristiansand kommune har ikke dette til nå vært en reell problemstilling, men dersom en privat barnehage skulle misligholde Husbanklånet vil det kunne være en fordel for kommunen å kunne overta bygget. Kommunen kan da enten selge til foretrukne private barnehagedriver, eller drive barnehagen videre i kommunal regi. Ved en eventuell nedleggelse av en barnehage midt i et barnehageår vil det i motsatt fall kunne være vanskelig for kommunen å skaffe barnehageplass til alle de berørte barna, slik kommunen plikter.

Ulemper:

- Kommunen påtar på seg økonomisk risiko og kan ved mislighold av lån tape penger ved at barnehagebygget ikke er like mye verdt som resterende gjeld.
- Det vil være administrasjonskostnader tilknyttet håndtering av ordningen, men disse kostnadene må sies å være små.

Vurdering

Bystyret ønsket tidligere å benytte kommunale lånegarantier til å stimulere og legge til rette for privat utbygging av barnehagesektoren. I praksis brukes nå kommunal lånegaranti i hovedsak for å få gode vilkår på byggelån. Dersom ordningen med kommunal lånegaranti forsvinner, vil sannsynligvis rentekostnadene til byggelån bli noe dyrere for private barnehageeiere.

PBK (Private barnehager Kristiansand) valgte å ikke gi innspill til saken som tas som et signal på at kommunale lånegarantier ikke lenger er nødvendig for at private barnehageaktører kommer til å ønske å etablere seg i kommunen.

Eksisterende private barnehageeiere vil i fremtiden trenge å utbedre, utvide, eller relokalisere barnehagen de eier. Ikke alle private barnehager er eid av store kjeder, og en full avvikling av kommunal lånegarantiordning vil kunne by på problemer for noen barnehageeiere ved at de ikke klarer å fremskaffe nødvendige garantier, eller at rentekostnadene til byggelån blir så høye at det stopper en utbedring, utvidelse eller relokalisering av barnehagen.

Det anbefales ut fra overnevnte argumenter at ordningen med kommunal lånegaranti i hovedsak avvikles, men at det i spesielle saker kan gis kommunale lånegarantier. Med spesielle saker menes først og fremst barnehageeiere som uten kommunal lånegaranti vil få problemer med reetablering, utvidelse eller utbedring av eksisterende barnehager.

Punkt 84/16: Kommunal lånegaranti private skoler

Bilag

Vedtak KOMMUN, 17012017, Sak 4/17, Kommunal lånegaranti private skoler

Vedtak BYSTYR, 01022017, Sak 7/17, Kommunal lånegaranti private skoler

Vedtak OPPVEK, 13122016, Sak 84/16, Kommunal lånegaranti private skoler

Vedtak KOMMUN, 17012017, Sak 4/17, Kommunal lånegaranti private skoler

Dato 1. desember 2016
Saksnr.: 201615381-1
Saksbehandler Svein T. Kvernes

Saksgang
Oppvekststyret
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
13.12.2016
17.01.2017
01.02.2017

Kommunal lånegaranti private skoler

Sammendrag

Kommunalutvalget vedtok i forbindelse med sak om fremtidige lokaler for Steinerskolen at det skulle utarbeides egen sak om lånegaranti for private skoler.

Kommunal lånegaranti er brukt i relativt stort omfang i forbindelse med etablering av private barnehager som et virkemiddel for å oppfylle retten til barnehageplasser, men i liten grad i forhold til private skoler.

Kommunens ansvar knyttet til private barnehager gjelder godkjenning, finansiering, økonomisk kontroll, tilsyn og en del andre rammevilkår. For private skoler er tilsvarende ansvar lagt til Staten og Fylkesmannen.

Rådmannen anser private skoler som et supplement til de kommunale skolene, men ikke nødvendig for å oppfylle retten til skoleplass.

Det er ikke noe i veien for at kommunen kan gi lånegarantier for virksomheter, forutsatt at forskrift om kommunale garantier følges. Imidlertid vil alltid en lånegaranti innebære en økonomisk risiko for kommunen.

Dersom lånegarantier skal gis, bør det av hensyn til likebehandling måtte gis til alle skolene som ønsker det. Hensiktsmessige kriterier for hvem som bør få, eller i hvilke situasjoner det bør gis, anses vanskelig å kunne settes og følge opp/kontrollere.

Rådmannen anbefaler imidlertid ikke at det skal gis lånegaranti for private skoler begrunnet i risiko, at ansvarsforholdene og kontrollmulighetene er knyttet til Staten og at private skoler anses som et supplement, men ikke som nødvendig for å ivareta kommunes ansvar for å oppfylle retten til skoleplass.

Det vises også til sak om lånegarantier for private barnehager som har parallell behandling med denne saken.

Forslag til vedtak

1. Kristiansand kommune gir ikke lånegarantier til private skoler

Tor Sommerseth
Rådmann

Arild Rekke
Oppvekstdirektør

Vedlegg:
Ingen

Bakgrunn for saken

Kommunalutvalget behandlet sak om fremtidige lokaler for Steinerskolen 29.04. 2014 og fattet følgende enstemmige vedtak:

Vedtak:

- 1. Eiendommen fradeles (6,5 mål), slik at Steinerskolens virksomhet skilles ut. Fradelingen skjer slik at Steinerskolen ikke må rive eller flytte eksisterende bygg.*
- 2. Kommunalutvalget ber KNAS selge skoletomta til Steinerskolen til skoletakst.*
- 3. Kommunalutvalget ber administrasjonen forberede en egen sak om lånegaranti for private skoler.
(Enst.)*
- 4. Kristiansand kommune/Kristiansand Næringsselskap AS skal ha gjenkjøpsrett dersom Steinerskolen skal selge tomten eller benytte den til annen virksomhet. Prisen fastsettes på grunnlag av takst med forutsetning at tomten er regulert til skoleformål.
(Enst.)*

Denne saken følger opp vedtakets punkt 3 om å forberede egen sak om lånegaranti for private skoler.

Lovgrunnlaget

Statlige tilskuddsordninger til privatskoler er regulert i lov om privatskoler.

Kommunelovens § 51 og «Forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier» regulerer kommunale garantier og pantsettelse for andres økonomiske forpliktelser. Vedtak om å stille kausjon eller annen økonomisk garanti for virksomhet som drives av andre enn kommunen eller fylkeskommunen selv, skal godkjennes av departementet, dersom beløpet overstiger 500.000 kr.

Det kan ikke stilles kausjon eller annen økonomisk garanti knyttet til næringsvirksomhet som drives av andre enn kommunen eller fylkeskommunen selv.

De fleste kommunale og fylkeskommunale garantier blir gitt til selskaper hvor kommunen står som eier, eller hvor kommunen er økonomisk involvert (for eksempel private barnehager), eller som garanti for idretts- og kulturanlegg som kommunen ikke selv eier. Det er derfor av interesse for kommunen å få rentekostnadene ned. Forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier ("garantiforskriften") sier at garantisten bør vurdere å ta pant i fast eiendom som sikkerhet, noe som også skjer ved flere garantiutstedelser ved finansiering av fast eiendom. Kommuner og fylkeskommuner kan ikke rettsgyldig pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser.

Når en kommune eller fylkeskommune stiller garanti for tredjepersons økonomiske forpliktelse, kan kommunen/fylkeskommunen forplikte seg ved simpel kausjon eller selvskyldnerkausjon. Med uttrykket «kausjon» siktes til de vanlige tredjemannsgarantiene, der kommunen/fylkeskommunen innestår for en annens forpliktelse.

Vedtak om garantistillelse og garantiavtale/-erklæring skal alltid angi garantiens varighet. Ved garantier knyttet til investeringer skal garantiens varighet ikke overstige investeringsobjektets levetid.

Vedtak om garantistillelse og garantiavtale/-erklæring skal alltid angi det maksimumsansvar garantien omfatter.

Praksis fra andre kommuner

Rådmannen er kjent med at spørsmålet om kommunal lånegaranti til frittstående skoler har vært oppe i enkelte kommuner, men oppfatter ikke at dette har særlig omfang. Fylkesmannen er heller ikke kjent med kommuner som har gitt lånegaranti til privatskoler. På barnehagesiden, derimot er omfanget relativt stort.

Kommunens rolle i forhold til privatskoler

Kommunens ansvar når det gjelder private skoler er etter loven begrenset til følgende områder:

- Uttale seg i forbindelse med søknad om etablering
- Ansvar for sakkyndighetsarbeid og vedtak om spesialundervisning etter § 5.1, særskilt norsk og tospråklig fagopplæring § 2.8 og tegnspråkopplæring § 2.6.
- Finansieringsansvar for angjeldende vedtak
- Finansiering av skoleskys

Det er Staten som har ansvar knyttet til godkjenning, finansiering, økonomisk kontroll, tilsyn og en del andre rammevilkår når det gjelder private skoler. Kommunen har tilsvarende ansvar for private barnehager.

I Kristiansand er det for øvrig et godt samarbeid med de private skolene innenfor læringsmiljøetsatsingen FLiK, og på andre faglige områder.

Rådmannen anser private skoler som et supplement til de kommunale skolene, men ikke som et nødvendig virkemiddel for å ivareta kommunens forpliktelser til å gi skoletilbud til alle som har rett på det, slik de private barnehagene er.

Vurdering

Saken ble aktualisert i forbindelse med Steinerskolens fremtidige lokalisering og dekning av differanse mellom markedsleie og skolens økonomiske betalingsevne. Imidlertid er vedtaket utformet til generelt å gjelde hvorvidt kommunen bør gi kommunale lånegarantier til privatskoler eller ikke.

Saken er undersøkt med Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder. Fylkesmannen mener det i utgangspunktet er adgang til å stille lånegaranti. Kommunen bør imidlertid innhente vedtektene for den angjeldende skolen, og undersøke eventuelle bestemmelser om utbytte. Videre bør det inntas vilkår om at eiendommen skal overtas av kommunen ved avvikling. Fylkesmannen har ikke hatt spesielle synspunkter i forhold til likebehandling/særbehandling, men Rådmannen mener hensynet til likebehandling er et viktig prinsipp å ivareta, enten ved å gi garantier utfra gitte kriterier eller som en generell ordning for alle.

Det er nå godkjent to nye skoler, Kristiansand Friskole A/S og Norges Toppidrettsgymnas Ungdomsskole, der det også kan bli spørsmål om lånegaranti. I tillegg er det betydelige investeringer som står foran Oasen Øst i forbindelse med den nye skolen på Strømme.

Rådmannen vurderer det som vanskelig å sette spesielle kriterier for hvem som eventuelt skal få slik garanti uten å stå i fare for ikke å likebehandle. De private skolene i Kristiansand har ulike profiler (alternativ pedagogikk, kristne, idrettsprofil), og det er ikke grunnlag for å bruke formålet som et slikt kriterium. Kommunen økonomi og privatskolens soliditet vil alltid kunne brukes som argumenter for eller i mot lånegaranti. Dette bør derfor ikke være særlig tungtveiende i disse sakene. Dessuten er alle rammebetingelsene gitt av Staten, som også har tilsyns og kontrollmekanismene.

Hvorvidt det er andre spesielle situasjoner burde gi grunnlag for lånegaranti, er det vanskelig å gi kriterier for. Derfor må det legges til grunn at lånegarantier entes gis alle eller ikke gis til noen. En lånegaranti vil alltid innebære en risiko for kommunen. Derfor anser rådmannen at virkemiddelet bare bør brukes dersom det er vesentlig for kommunens interesser.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler ikke at det gis kommunal lånegaranti til private skoler.

Rammebetingelser, kontroll og oppfølging er lagt til Staten, i motsetning til barnehagefeltet der kommunen har større interesse og virkemidler. En eventuell kommunal lånegaranti vil etter Rådmannens oppfatning ikke kunne gis til en skole/skoleeier uten at det vil måtte gjelde alle skoler. De private skolene er et supplement til den offentlige skolen, men ikke nødvendig for at kommunen oppfyller plikten til skoleplass for alle elever.

Det vises forøvrig til sak om lånegarantier for private barnehager som har parallell behandling med denne saken.

Punkt 85/16: Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Bilag

Vedtak FORMAN, 18012017, Sak 8/17, Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Vedtak HELSOS, 13122016, Sak 67/16, Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Vedtak KOMMUN, 17012017, Sak 6/17, Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Vedtak BYSTYR, 01022017, Sak 8/17, Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Utkast til boligsosial handlingsplan 2017-2020.docx

sak 8-17

Dato 2. desember 2016
Saksnr.: 201614955-1
Saksbehandler Hilde Engenes

Saksgang	Møtedato
Helse- og sosialstyret	13.12.2016
Oppvekststyret	13.12.2016
Kommunalutvalget	17.01.2017
Formannskapet	18.01.2017
Bystyret	01.02.2017

Rullering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Sammendrag

Boligsosial handlingsplan er rullert i forbindelse med kommunens deltakelse i Husbankens nasjonale utviklingsprogram for boligsosialt arbeid, som har pågått i perioden 2013-2016. Arbeidet har vært tverrsektorielt, med forankring i rådmannens ledergruppe.

Boligsosial handlingsplan, 2017-2020 er førende for satsinger og prioriteringer i arbeidet rettet mot vanskeligstilte på boligmarkedet. Planen beskriver tiltak som må gjennomføres i perioden, for å redusere omfanget av vanskeligstilte på boligmarkedet og sikre at flere opplever å ha gode, stabile boforhold.

Hovedmål og innsatsområder i planen korresponderer med den nasjonale strategien for boligsosialt arbeid, «Bolig for velferd» 2014-2020. Kommunen har søkt deltakelse i Husbankens nye kommuneprogram for å følge opp regjeringens satsinger gjennom å implementere Boligsosial handlingsplan, 2017-2020.

Tiltakene i planen er utarbeidet på bakgrunn av det lokale utfordringsbildet som både er fremkommet gjennom programarbeidet og i arbeidet med Eierskapsmeldingen for Kristiansand Boligselskap KF. Tiltak som Bystyret har vedtatt i forbindelse med oppfølging av eierskapsmeldingen er innarbeidet i planen. Hovedutfordringene som er identifisert i kommunens boligsosiale arbeid er i stor grad knyttet til samhandling og koordinering samt utfordringer relatert til å løse bolig- og tjenestebehov.

Forslag til vedtak

1. Bystyret tar saken til orientering og tilslutter seg planens hovedanbefalinger
2. Tiltak prioriteres og iverksettes i forbindelse med rullering av handlingsprogrammet hvert år
3. Planen oppdateres og justeres i tråd med vedtatt handlingsprogram for 2017-2020

Tor Sommerseth
Rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Vedlegg:
Utkast til Boligsosial handlingsplan, 2017-2020

Bakgrunn for saken

Boligsosial handlingsplan er rullert i forbindelse med kommunens deltakelse i Husbankens nasjonale utviklingsprogram for boligsosialt arbeid, som har pågått i perioden 2013-2016. Arbeidet har vært tverrsektorielt, med forankring i rådmannens ledergruppe.

Boligsosial handlingsplan, 2017-2020 er førende for satsinger og prioriteringer i arbeidet rettet mot vanskeligstilte på boligmarkedet. Planen beskriver tiltak som må gjennomføres i perioden, for å redusere omfanget av vanskeligstilte på boligmarkedet og sikre at flere opplever å ha gode, stabile boforhold. Kommunen har søkt deltakelse i Husbankens nye kommuneprogram for å følge opp regjeringens satsinger gjennom implementering av Boligsosial handlingsplan, 2017-2020.

Om Boligsosial handlingsplan – formål, målgruppe og hovedvirkemidler i arbeidet

Boligsosial handlingsplanen skal beskrive **utfordringsområder** og finne frem til **virkningsfulle tiltak**. Målgruppen for planen er innbyggere som av ulike grunner er vanskeligstilt på boligmarkedet:

«Vanskeligstilte på boligmarkedet er personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egen hånd. Disse befinner seg i en eller flere av følgende situasjoner:

- *er uten egen bolig*
- *står i fare for å miste boligen sin*
- *bor i uegnet bolig eller bomiljø»*

(Nasjonal strategi: Bolig for velferd, 2014-2020)

Vanskeligstilte på boligmarkedet er en sammensatt gruppe. Årsaken til behovet for bistand er variert og sammensatt. Derfor kreves det differensierte tiltak i det boligsosiale arbeidet, både når det gjelder boliger og tjenester. Kommunen må ha tiltak både på strategisk og operativt nivå:

De operative oppgavene innenfor det boligsosiale arbeidet handler om å gi råd og veiledning, skaffe egnede boliger, vurdere og tildele økonomisk støtte, iverksette bo- og nærmiljøtiltak og å gi oppfølging og tjenester i hjemmet.

De strategiske oppgavene handler om å sette langsiktige mål, utvikle tiltak og virkemidler for å nå disse målene, sette av faglige og økonomiske ressurser til arbeidet, og avgjøre hvor og av hvem de ulike operative oppgavene skal løses.» (Bolig for velferd,)

Hovedvirkemidlene i kommunens boligsosiale arbeid:

- Kommunepanlegging som bidrar til å utvikle differensierte boområder
- Kommunal eiendomsutvikling som bygger opp under behovet for differensiert boligforsyning
- Oversikt over bolig- og tjenestebehov
- Differensierte utleieboliger til vanskeligstilte
- Differensierte tjenester til vanskeligstilte
- Virkemidler for å benytte potensialet i det private leiemarkedet
- Husbankens individuelt tilpassede låne- og tilskuddsordninger med tanke på selveie

Det er mange aktører som tilsammen har ansvar for de ulike strategiske og operative oppgavene. Et arbeid som er godt forankret og koordinert, på tvers av sektorer er derfor en vesentlig faktor for å lykkes i det boligsosiale arbeidet.

Hovedutfordringer

De sentrale utfordringene som er kommet frem i rulleringsarbeidet, er knyttet til samhandling og koordinering, bolig- og tjenestebehov

Utfordringer med **tversektoriell samhandling og koordinering**:

- Det boligsosiale arbeidet fremstår fragmentert både på det strategiske og operative nivået
- Det er behov for større grad av koordinering og integrering av boligsosiale hensyn og behov i kommunens overordnede arbeid med bolig- og arealutvikling
- Kommunens boligsosiale handlingsplan og boligprogram er ikke koordinert ved årlig rulling av handlingsprogrammet
- Rolle – og ansvarsfordeling mellom bestiller (Helse- og sosialsektoren) og ansvarlig for erverv og drift av kommunal boligmasse til vanskeligstilte (Boligselskapet) er ikke tilstrekkelig avklart og strukturert
- Det er behov for felles oppfatning og forståelse av målgruppens utfordringer og behov
- Mangelfull koordinering av arbeidet rundt enkeltbrukere som bor i kommunale boliger

Utfordringer med **samhandling og koordinering i HS sektoren**:

- Svakheter knyttet til oversikt og vurderinger av bolig- og tjenestebehov
- Uavklarte ansvarsforhold når det gjelder planlegging og gjennomføring av vedtatte boligetableringer
- Uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom bestiller og utfører av tjenester

Utfordringer knyttet til boligbehov

- Den kommunale boligmassen er ikke i tilstrekkelig grad tilpasset målgruppene
- Det mangler plan for langsiktig utvikling av den kommunale boligmassen
- Det er lavere sirkulasjon i kommunal boligmasse enn ønskelig
- Behovet for midlertidig bolig (såkalt nødbolig) holder seg på et uønsket høyt nivå

Utfordringer knyttet til tjenestebehov

- Tjenestetilbudet er ikke tilstrekkelig tilpasset behovet for praktisk oppfølging i bolig
- Manglende rammebetingelser og virkemidler for å gi tjenester til brukere med omfattende helse- og atferdsproblematikk, som ikke ønsker eller evner å ta imot oppfølging
- Vurdering av tjenestebehov sees ikke tilstrekkelig i sammenheng med boligbehov

Hovedmål og innsatsområder

På bakgrunn av utfordringsbildet angir planen **innsats på prioriterte områder** for å nå følgende **hovedmålsettinger** (i tråd med den nasjonale strategien) i det boligsosiale arbeidet:

- Hovedmål 1. Alle skal ha et godt sted å bo i et trygt bomiljø
- Hovedmål 2. Barn og unge skal sikres gode boforhold i et trygt bomiljø
- Hovedmål 3. Alle med behov for tjenester skal få hjelp til å mestre boforholdet
- Hovedmål 4. Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv

I tilknytning til hovedmålene er det i planen pekt på innsatsområdene som er viktige å prioritere innsatsen inn mot, for å løse utfordringene og nå målsettingene.

Hovedanbefalinger knyttet til å løse boligsosiale utfordringer i perioden

I tilknytning til hvert innsatsområde er det utformet hovedtiltak. Disse er detaljert i en tiltaksmatrise (vedlegg til planen) som er utgangspunkt for arbeidsdokumentet som vil bli rullert årlig. På samme måte er det utarbeidet en boligbehovmatrise for perioden. Også denne vil bli rullert årlig i forbindelse med handlingsprogrammet, og rullering av kommunens Boligprogram. Boligbehovmatrisen som foreligger er utarbeidet på bakgrunn av rådmannens forslag til handlingsprogram for perioden 2017-2020.

Rådmannen anbefaler at administrasjonen oppdaterer og justerer planen i tråd med vedtatt handlingsprogram for 2017-2020

Særskilte forhold ved samhandling og koordinering

Planen peker særlig på tiltak som kan **avklare og tydeliggjøre roller og ansvarsområder** og bidra til at det etableres **systematisk samarbeid** på tvers av sektorer. Dette gjelder både på operativt og strategisk nivå

Særskilte forhold vedrørende boligbehov

Den kommunale boligmassen til vanskeligstilte er et viktig virkemiddel i arbeidet. Gjennomgang viser at volumet virker tilstrekkelig, men boligmassen er ikke tilstrekkelig differensiert og tilpasset behovet i målgruppene. Tiltak som kan endre denne situasjonen er derfor prioritert. Kommunens serviceboligmasse til eldre er gjennomgått og tilpasses den reduserte etterspørselen, vurdert opp mot fremtidige behov. Dette åpner også for muligheter når det gjelder salg eller utleie til andre målgrupper.

Integreringsarbeidet vil fortsatt legge stor vekt på å sikre egnede boforhold ved bosetting for å forhindre at flyktninger blir vanskeligstilt på boligmarkedet. Kommunen skal i løpet av 2017 utarbeide plan for strategisk innsats innen flykning- og integreringsfeltet (kommunal planstrategi 2017-2020) Kommunen er oppmerksom på at områder i byen har et sterkere innslag av innbyggere med annen etnisk bakgrunn enn norsk. I tråd med kommuneplanen er en opptatt av å utvikle gode, sammensatte bomiljø og sikre variert boligtilbud i alle boområder- både med hensyn til størrelse og pris. Dette er også viktige hensyn når kommunen selger eller kjøper boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet. Siden kommunen i så stor grad bruker det private utleiemarkedet i bosettingsarbeidet, vil dette også bidra til at flyktninger blir bosatt over store deler av kommunen- der det er utleiemuligheter. Utleiemulighetene for denne målgruppen har åpnet seg opp i flere bydeler, som følge av endringene i arbeidsmarkedet. Sammensatt bomiljø og andre hensyn som fremmer integrering, vil man også kunne vektlegge ved avtalt selvbosetting hvor kommunen godkjenner leieforholdet som den enkelte skaffer seg. Kommunen har ellers ikke virkemidler som kan regulere bosettingsmønsteret. Hjelp til selvstendighet og normalisering har erfaringsmessig vært viktige prinsipper i et velfungerende integreringsarbeid. Tildeling av

kommunal bolig er et nødvendig virkemiddel for en forholdsvis liten andel av målgruppen, (om lag 10 % av kommunale utleieboliger tildeles målgruppen) men for flertallet vil dette virke passiviserende og ikke bidra til god integrering. Situasjonen på boligmarkedet overvåkes tett når det gjelder eventuelle endringer i flyktningsituasjonen.

Innenfor neste fireårsperiode er **behovet for bemannede boliger** beregnet slik det fremkommer i rådmannens forslag til handlingsprogram. Det er kun innenfor målgruppen personer med kognitiv funksjonsnedsettelse, herunder psykisk utviklingshemmede at det er behov for volumøkning i bemannet boligmasse. I rådmannens forslag til handlingsprogram legges det opp til å øke antallet boliger til denne målgruppen med 9 nye boenheter i perioden. Kommunen vil i tillegg til dette, som en følge av arbeidet med å dimensjonere tilbudet i tråd med kjente behov, etablere 10 nye boenheter ved Hovedgårdstunet. Dette får en til gjennom omdisponering av eksisterende boligmasse. De nye boenhetene er enkeltstående leiligheter, ikke bofellesskap. De har svært sentral beliggenhet og det er tilgjengelig personal gjennom døgnet. En har vurdert dette som et faglig godt tilbud til den delen av målgruppen som ikke har behov for eller ønsker å bo i ordinære bofellesskap, men som har behov for heldøgnstjenester. Mulighetene ligger også godt til rette for å utvikle sosialt fellesskap og aktivitet.

Boligbehovet til målgruppen må sees i nær sammenheng med tjenestebehovene som utredes og beskrives i fagplanen Tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse (Ferdigstilling på nyåret 2017) Ved avdekking av nye behov i målgruppen vil nye tiltak bli vurdert i forbindelse med rullering av handlingsprogrammet våren 2017.

Særskilte forhold vedrørende tjenestebehov

Tjenestetilbudet når det gjelder oppfølging til personer som har utfordringer med å skaffe eller opprettholde et godt boforhold, er ikke tilstrekkelig tilpasset behov i målgruppene. Planen skisserer derfor tiltak som i stor grad handler om metode- og tiltaksutvikling. Men det er også avdekket behov for denne type tjenester utover ordinær arbeidstid og gjennom økt grad av ambulant virksomhet. Tiltak som utvikler behovskartlegging hvor en vurderer bolig- og tjenestebehov i en sammenheng, er også viktig i denne sammenhengen.

Punkt 86/16: Høring - Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Bilag

Vedtak FORMAN, 11012017, Sak 3/17, Høring - Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

201613516-1 Høring ny rammeplan for barnehagens 16406318_1_1.pdf

201613516-1 Høringsutkast ny rammeplan 16406317_1_1.pdf

Vedtak OPPVEK, 13122016, Sak 86/16, Høring - Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Dato 5. desember 2016
Saksnr.: 201613516-2
Saksbehandler Gro Holte

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
13.12.2016
11.01.2017

Høring - Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Sammendrag

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Høringsfristen er satt til 20.01.17.

Stortinget har i lov 17.juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) fastsatt overordnede bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver, jf §§1,1a, 2, 3, 4 og 5.

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (rammeplanen) fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver.

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven – jf § 2 syvende ledd.

Forskriften skal etter planen iverksettes fra og med barnehageåret 2017/2018. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 1.mars om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagelovens formåls- og innholdsbestemmelser ligger fast som de viktigste prinsippene for den nye rammeplanen.

De sentrale prinsippene fra rammeplanene av 1996 og 2006 foreslås videreført: Synet på barn og barndom, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som arena for omsorg, lek, læring og danning.

I høringsdokumentet blir ulike tema utdypet, det er formulert hva barnehagen skal bidra til i forhold til barna og det er formulert hva personalet skal gjøre for å ivareta dette.

Departementet ønsker at ny rammeplan skal fremstå som tydeligere, kortere og mer konsis slik at personalet, eier, tilsynsmyndighet og foreldre lettere kan orientere seg i planen.

Formålsparagrafen fra 2010 er konkretisert i rammeplanens omtale av verdigrunnlag og formål. Temaer som demokrati, mangfold, likeverd og bærekraftig utvikling og helse er tydeliggjort som en del av barnehagens verdigrunnlag.

Den nye rammeplanen skal bygge på den nordiske barnehagetradisjonen, og gi rom for ulike eiere og ulike barnehageprofiler.

Rammeplanen skal være oppdatert og forskningsbasert, relevant for dagens barnehagesektor og møte fremtidens behov.

Kristiansand kommune opplever at forslaget ivaretar og tydeliggjør det brede samfunnsmandatet barnehagen har, dokumentet er gjennomgående i tråd med barnehagens formål og verdigrunnlag.

Temaene som omhandler demokrati, mangfold, likeverd, barns medvirkning, bærekraftig utvikling og livsmestring/ helse er tydeliggjort som en del av barnehagens verdigrunnlag. Disse er definert på en forståelig måte og det er tydelige forventninger til hva barnehagen skal bidra til og hvordan barnehagens personale skal formidle og praktisere dette.

Barnesynet, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som arena for omsorg, lek og læring og danning kommer tydelig frem og at de ulike områdene er balansert.

Kristiansand kommune er av den oppfatning at høringsforslaget gir tydeligere føringer for hvordan eier, styrer, barnehagelærere og andre ansatte skal sikre at alle barn får et kvalitetsmessig godt barnehagetilbud.

Forslaget er et tydeligere styringsdokument og et velegnet arbeidsdokument for personalet. Oppbygging og utforming av teksten bidrar til dette. Barnehagens helhetlige oppdrag er gjort mer forpliktende ved at det er formulert mål for personalets arbeid, for å fremme barnas utvikling og læring på disse områdene. Barnehagens forpliktelser til å begrunne, planlegge, vurdere og dokumentere det pedagogiske i tråd med lov og forskrift kommer tydelig fram og at barnehagen som pedagogisk institusjon skal ha en systematisk pedagogisk praksis og at barnehagens pedagogiske praksis skal baseres på kunnskap.

Kristiansand kommune ønsker velkommen en ny rammeplan som er kort, konsis og tydelig og som fungerer som et tydelig styringsdokument og et velegnet arbeidsdokument for barnehagepersonalet. Det er behov for et godt veiledningsmaterieell i forbindelse med implementering av nytt styringsverktøy og vi ønsker at dette skal foreligge i god tid før ny plan iverksettes.

Forslag til vedtak

[Kristiansand kommune gir sin tilslutning til Kunnskapsdepartementets forslag til ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver slik det fremgår i kommunens høringsuttalelse](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Vedlegg:
Høringsbrev av 20.10.2016
Høringsutkast

Bakgrunn for saken:

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Høringsfristen er satt til 20.01.17

Stortinget har i lov 17.juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) fastsatt overordnede bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver, jf §§1,1a, 2, 3, 4 og 5.

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (rammeplanen) fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver.

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven – jf § 2 syvende ledd.

Forskriften skal etter planen iverksettes fra og med barnehageåret 2017/2018. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 1.mars om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Høringsutkast

Høringsutkastet bygger på:

- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver fra 2006.
- Forslag fra rammeplan arbeidsgruppe våren 2014 (ledet av professor Elin Eriksen Ødegaard)
- Meld. St. 19 (2015 - 2016) *Tid for lek og læring- Bedre innhold i barnehagen*
- Innst. 348 S (2015-2016)
- NOU 2010: *Med forskertrang og lekelyst* (Brennautvalget)
- NOU 2014:7 *Elevenes læring i fremtidens skole- Et kunnskapsgrunnlag*
- (Delutredning fra Ludvigsenutvalget)
- NOU 2015:8 *Fremtidens skole – Fornyelse av fag og kompetanser* (Hovedutredning fra Ludvigsenutvalget)
- NOU 2015:2 *Å høre til – virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø*
- Prop.33L (2015-2016) *Endringer i barnehageloven (tilsyn mm)*
- Innst. 344 L 2015-2016

Høringsforslaget har vært grunnlag for innspill fra fagspesialister, fagmiljøer og medlemmer av departementets referansegruppe som har bestått av representanter fra sentrale aktører i sektoren.

Det er blitt arrangert møter og fagseminarer med fagpersoner, fagmiljøer og sektorrepresentanter i utviklingsperioden.

Barnehagelovens formåls- og innholdsbestemmelser ligger fast som de viktigste prinsippene for den nye rammeplanen

De sentrale prinsippene fra rammeplanene av 1996 og 2006 foreslås videreført: Synet på barn og barndom, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som arena for omsorg, lek, læring og danning.

Rammeplanens omfang og struktur.

Rammeplanen er en forskrift, dvs et vedtak som er bestemmende for barnehagens

plikter. Det er derfor viktig at rammeplanen er tydelig på hvilke rammer barnehagen er forpliktet til å arbeide innenfor

Rammeplanen fra 2006 viser at en stor del av rammeplanteksten ikke omhandler rettigheter eller plikter, men gir informasjon og betraktninger om barn, samfunn eller plikter som er fastsatt i annet regelverk.

En stor andel av rammeplanens bestemmelser er formulert som «bør»-bestemmelser, og ordlyden mange steder er såpass vag og skjønnsmessig at den er egnet til å skape tvil om innholdet i forpliktelsene.

I høringsdokumentet blir ulike tema utdypet, det er formulert hva barnehagen skal bidra til i forhold til barna og det er formulert hva personalet skal gjøre for å ivareta dette.

Departementet ønsker at ny rammeplan skal fremstå som tydeligere, kortere og mer konsis slik at personalet, eier, tilsynsmyndighet og foreldre lettere kan orientere seg i planen.

Innholdet er foreslått fordelt på 9 kapitler.

Et kapittel beskriver *ansvar og roller i barnehagen*. Dette er nytt sammenliknet med gjeldende rammeplan.

- Barnehagens verdigrunnlag
- Barns medvirkning
- Samarbeid mellom hjem og barnehage
- Barnehagens formål og innhold
- Barnehagens arbeidsmåter
- Barnehagens fagområder
- Ansvar og roller
- Barnehagen som pedagogisk virksomhet
- Overganger

Barnehagelovens formåls- og innholdsbestemmelser ligger fast som de viktigste premissene for den nye rammeplanen.

§1 Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Formålsparagrafen fra 2010 er konkretisert i rammeplanens omtale av verdigrunnlag og formål. Temaer som demokrati, mangfold, likeverd og bærekraftig utvikling og helse er tydeliggjort som en del av barnehagens verdigrunnlag.

1. Barnehagens verdigrunnlag - omhandler flg. avsnitt
 - Barn og barndom

- Demokrati
- Mangfold og gjensidig respekt
- Likestilling og likeverd
- Bærekraftig utvikling
- Livsmestring og helse
- Barnehager med særlige formål

Den nye rammeplanen skal bygge på den nordiske barnehagetradisjonen, og gi rom for ulike eiere og ulike barnehageprofiler.

Rammeplanen skal være oppdatert og forskningsbasert, relevant for dagens barnehagesektor og møte fremtidens behov.

2. Barns medvirkning

Prinsippet om barns rett til medvirkning er slått fast i barnehagelovens formålsbestemmelse §1 og utdypet i barnehageloven §3 Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art.12. nr.1

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få uttrykke sitt syn på barnehagens daglige virksomhet som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Også de yngste barna har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen må observere og følge opp de yngste barnas ulike uttrykk og behov.

3. Samarbeid mellom hjem og barnehage

Foreldrene har hovedansvaret for sine barns oppdragelse. Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. Barnehageloven §§1 og 4.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Foreldresamarbeidet skal alltid ha barnas beste som mål.

4. Barnehagens formål og innhold

- Barnehagens skal ivareta barnas behov for omsorg
- Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek
- Barnehagen skal fremme danning
- Barnehagen skal fremme læring
- Barnehagen skal fremme sosial kompetanse
- Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språklig kompetanse
- Samisk barnehagetilbud

§ 2 Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn mulighet for lek og livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i sosialt og kulturelt felleskap. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnas interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal ha en helsefremmede og en forbyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver ved forskrift (rammeplan).

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

Barnehagens innhold skal være allsidig og variert og tilpasset enkeltbarn og barnegruppen.

I barnehagen skal barna få utfolde skaperglede, undring og utforsker trang. Omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og bidrar samlet til barns allsidige utvikling.

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barnet er medskaper av egen kultur.

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre.

I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått og respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.

I høringsdokumentet blir de ulike tema utdypet, det er formulert hva barnehagen skal bidra til i forhold til barna og det er formulert hva personalet skal gjøre for å ivareta dette.

5. Barnehagens arbeidsmåter

- Progresjon
- Barnehagens digitale praksis

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Barnehagen skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære nye ting og oppleve fremgang. Alle barna skal oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Barnehagen skal gi barna mulighet til å bruke digitale verktøy til å utforske, leke, lære og undre seg. Barnehagen skal snakke med barna om prinsipper for digital dømmekraft og selv utøve dette.

6. Barnehagens fagområder

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder og skal bidra til å fremme barnas trivsel og allsidige utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagens verdigrunnlag og formål skal prege arbeid med fagområdene. Barnas rett til medvirkning skal ivaretas.

Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidra slik at arbeidet med fagområdene oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag.

Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres, og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende felleskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

7. Ansvar og roller

- Barnehageeier
- Styrer
- Pedagogisk leder

Dette kapitlet er nytt i f.h.t. tidligere rammeplan og beskriver ansvar og roller i barnehagen – for eier, styrer og pedagogisk leder. Rammeplanens øvrige kapitler inneholder plikter for «barnehagens personale» som omfatter alle som arbeider i barnehagen.

Barnehageeierens ansvar fremkommer i barnehageloven § 7. Eier har et juridisk ansvar for kvaliteten i barnehagetilbudet.

Barnehageloven § 17 fastslår at barnehagen må ha en forsvarlig og administrativ ledelse, styrer. Videre stilles det krav til utdanning som barnehagelærer eller annen høgskoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse og krav til ledelseskompetanse.

Pedagogisk leder omtales i barnehagelovens § 18 *barnehagens øvrige personale*. Det stilles krav til utdanning som barnehagelærer eller treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Barnehageeier og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen, med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

- Planlegging
- Vurdering
- Tilrettelegging av tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte tidlig, får den sosiale, pedagogiske og /eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

9. Overganger

- Når barnet begynner i barnehagen
- Overgangen mellom barnehage og skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen

Personalet skal sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet opplever tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuell skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeidet om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen

De eldste barna skal få glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen.

Kristiansand kommune opplever at Kunnskapsdepartementet har arbeidet grundig med utvikling av høringsutkastet. Sentrale fagmiljø og fagspesialister har vært involvert i prosessen og oppvekstdirektøren har også, gjennom storbynettverkets representasjon i departementets referansegruppe, hatt mulighet til og gitt innspill i utviklingsperioden.

Forslaget ivaretar og tydeliggjør det brede samfunnsmandatet barnehagen har, dokumentet er gjennomgående i tråd med barnehagens formål og verdigrunnlag. Det er bra at temaene som omhandler demokrati, mangfold, likeverd, barns medvirkning, bærekraftig utvikling og livsmestring/ helse er tydeliggjort som en del av barnehagens verdigrunnlag. Temaene er definert på en forståelig måte og det er tydelige forventninger til hva barnehagen skal bidra til og hvordan barnehagens personale skal formidle og praktisere dette.

Kristiansand kommune opplever at barnesynet, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som arena for omsorg, lek og læring og danning kommer tydelig frem og at de ulike områdene er balansert.

Kristiansand kommune opplever at forslaget er et tydeligere styringsdokument og et velegnet arbeidsdokument for personalet. Oppbygging og utforming av teksten bidrar til dette. Barnehagens helhetlige oppdrag er gjort mer forpliktende ved at det er formulert mål for personalets arbeid, for å fremme barnas utvikling og læring på disse områdene. Barnehagens forpliktelser til å begrunne, planlegge, vurdere og dokumentere det pedagogiske i tråd med lov og forskrift kommer tydelig fram og at barnehagen som pedagogisk institusjon skal ha en systematisk pedagogisk praksis. Barnehagens pedagogiske praksis skal baseres på kunnskap. Denne kunnskapen må også være **forskningsbasert** og vårt innspill er at dette begrepet bør tilføres.

Kristiansand kommune er av den oppfatning at høringsforslaget gir tydeligere føringer for hvordan eier, styrer, barnehagelærere og andre ansatte skal sikre at alle barn får et kvalitetsmessig godt barnehagetilbud.

Kristiansand kommune imøteser det nye kapitlet som omhandler **ansvar og roller** i barnehagen og som etter intensjonen skal bidra til å gi tydelige føringer for

hvordan eier, styrer, barnehagelærere og andre ansatte skal sikre at alle barn får et kvalitetsmessig godt barnehagetilbud.

Barnehageeier

Det er bra at barnehageeiers juridiske ansvar for kvaliteten på tjenesten er tydeliggjort, men det bør tilføyes en formulering på barnehageeiers ansvar for kompetanseutvikling av personalet.

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse.

Pedagogisk leder

Pedagogisk leders/barnehagelærers ansvar kommer tydeligere fram nå enn tidligere.

Kunnskapsdepartementet har valgt å bruke betegnelsen pedagogisk leder da dette er betegnelsen som brukes i barnehageloven §18 .

Vår forståelse er at departementets intensjon er å synliggjøre ansvaret og rollen til barnehagelæreren, med godkjent utdanning og som oppfyller normen for pedagogisk bemanning, og at rammeplanen skal fremstå som relevant for dagens barnehagesektor og være fremtidsrettet.

Begrepet pedagogisk leder kan imidlertid skape usikkerhet og ulik forståelse.

Barnehagene ansetter flere barnehagelærere enn tidligere og organiserer barnehagene på ulik måte med baser, team, ulike barnegruppestørrelser o.l.

«Pedagogisk leder» brukes som en spesiell stillingskategori/betegnelse og med et utvidet ansvar i f.h.t ledelse.

Med bakgrunn i dette ber vi departementet vurdere bruk av begrepet «pedagogisk leder» på nytt.

Departementets intensjon er at ny rammeplan skal tydeliggjøre tilbudet og være tilpasset de yngste barna.

Vi registrerer at de yngste barna er beskrevet spesielt under *barns medvirkning* og det er bra.

Vi synes imidlertid at det de yngste bør synliggjøres bedre.

De yngste barna har et særskilt behov for *tilknytning* og trygghet for å sikre videre vekst og utvikling. Dette bør presiseres og vårt innspill er at dette må komme tydeligere frem under avsnittet «Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg»

Kristiansand kommune ønsker velkommen en ny rammeplan som er kort, konsis og tydelig – og som fungerer som et tydelig styringsdokument og et velegnet arbeidsdokument for barnehagepersonalet.

Kristiansand kommune imøteser et godt veiledningsmaterieell. Tilbakemelding fra barnehagene er at det er et stort behov for dette i sektoren. Det nevnes spesielt behov for utdyping på områdene pedagogisk dokumentasjon, arbeidsmetoder og foreldresamarbeid.